

CUNOAȘTE-ȚI DREPTURILE! FII PROTEJATĂ!

CONVENȚIA ASUPRA ELIMINĂRII TUTUROR FORMELOR DE
DISCRIMINARE FAȚĂ DE FEMEI - PE ÎNȚELESUL TUTUROR

Această publicație a **Convenției asupra Eliminării tuturor Formelor de Discriminare față de Femei (CEDAW)** a fost elaborată împreună cu campioanele pozitive*, femei din Moldova supraviețuitoare ale violenței, care ajută acum alte femei să depășească situații similare.

Pe această cale, aducem sincere mulțumiri campioanelor pozitive* **Maia Țaran, Svetlana Verstiac, Alexandra Orlov, Natalia Palamari, Natalia Nalimova, Rodica Carpenco, Maria Scorodinschi, Svetlana Herța și Natalia Jenunchi** pentru avansarea drepturilor femeilor în Moldova și contribuția esențială la elaborarea acestei publicații.

De asemenea, mulțumim partenerilor noștri, Asociației Promo-LEX și anume: Dumitru Sliusarenco, Olga Manole, Lilia Potîng, Tatiana Chebac și Alexandru Postica pentru facilitarea procesului de co-creare și editare a acestei publicații.

Această publicație a fost elaborată ca parte a Inițiativei de Inovare inițiate de către Biroul de Țară UN Women Moldova prin procese de co-creare și deviantă pozitivă, instrumente și tehnici inovative. Ea conține doar o parte din articolele CEDAW selectate de către campioanele pozitive* și descrise prin prisma experienței lor pentru a ajuta alte femei să-și îmbunătățească cunoștințele și înțelegerea drepturilor lor.

Această publicație a fost realizată cu susținerea Guvernului Suediei și al Danemaricii.

Concept: Ulziisuren Jamsran

Coordonare ediție: Ala Zolotariov, Olga Manole

Contribuții conținut: Dumitru Sliusarenco, Corneliu Eftodi, Marina Vatav

Procesare computerizată: Mihail Catan

Design imagini: DoubleS Creative

Imprimare: „Depol Promo” SRL

SE DISTRIBUIE GRATUIT

* *Campioane pozitive este termenul inventat de supraviețuitoarele diverselor forme de violență care sunt considerate experte-cheie. Acestea sunt persoane-resurse remarcabile din rândul supraviețuitoarelor și al altor parteneri care au spart tiparele și au găsit modalități de a obține rezultate mai bune cu aceleași resurse și care ajută în prezent alte femei din comunitățile lor.*

CUNOASTE-ȚI DREPTURILE! FII PROTEJATĂ!

**CONVENȚIA ASUPRA ELIMINĂRII
TUTUROR FORMELOR DE DISCRIMINARE
FAȚĂ DE FEMEI - PE ÎNȚELESUL TUTUROR**

Chișinău, 2017

GLOSAR

CEDAW – Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei.

SEX - totalitatea caracteristicilor anatomofiziologice care diferențiază ființele umane în femei și bărbați.

GEN - totalitatea caracteristicilor psihosociale și culturale care deosebesc bărbații și femeile.

STEREOTIP – idei preconceptuate despre anumite categorii de oameni, despre tipuri de comportament sau moduri de gândire. Aceste idei adesea sunt subiective și nu reflectă realitatea.

STEREOTIPURI DE GEN - set de prescripții sociale sau culturale ale rolurilor de gen. Stereotipurile de gen apar ca urmare a concepțiilor dominante care există la nivelul unei societăți despre caracteristicile diferite ale femeilor și bărbaților.

PREJUDECATĂ – opinii sau atitudini inechitabile sau neraționale, formate fără cunoștințe suficiente sau fără raționamente logice.

CE ESTE CEDAW?

Convenția asupra Eliminării tuturor Formelor de Discriminare față de Femei (CEDAW) este un act internațional care stabilește drepturile femeilor și ce trebuie să facă statele, inclusiv Republica Moldova, pentru a se asigura că femeile beneficiază de aceleași drepturi ca bărbații.

CARE ESTE IDEEA DE BAZĂ A CEDAW?

Nicio femeie nu trebuie să fie subapreciată ori tratată inegal pentru că este femeie.

Problemele legate de încălcarea drepturilor femeilor trebuie să fie soluționate de către autoritățile naționale sau pot fi adresate unui organ special creat în cadrul organizației Națiunilor Unite, numit Comitetul pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare față de Femei.

CUM POT FOLOSI CEDAW PENTRU A-MI APĂRA DREPTURILE?

Dacă drepturile dvs au fost încălcate, puteți sesiza Comitetul CEDAW printr-o cerere scrisă.

O cerere în adresa Comitetului poate fi depusă de oricine crede că i-a fost încălcat un drept prevăzut de Convenție, personal sau cu suportul organizațiilor specializate.

DISCRIMINAREA

Femeile și bărbații sunt egali și au aceleași drepturi. Atitudinea negativă față de femei, tratarea inegală a acestora în comparație cu bărbații și imposibilitatea femeilor de a beneficia de aceleași oportunități reprezintă încălcarea drepturilor și discriminare în bază de gen.

EXEMPLU:

Elena este însărcinată. Când a aflat despre sarcină, șeful Elenei, a forțat-o să depună cerere de concediere de la locul de muncă, pentru a nu fi nevoit să-i achite prestațiile sociale.

Aceasta reprezintă o încălcare a drepturilor Elenei din partea angajatorului.

ROLUL EGAL AL FEMEILOR ÎN SOCIETATE ȘI FAMILIE

Femeia și bărbatul au drepturi și îndatoriri egale în societate și familie. Prejudecățile față de femei trebuie eliminate.

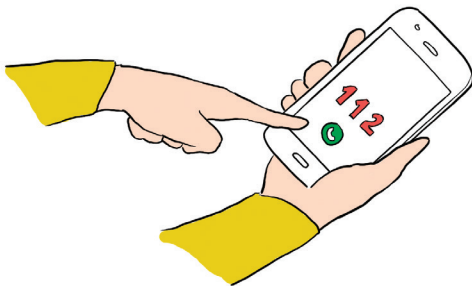
EXEMPLU:

Femeile nu trebuie tratate doar ca mame și gospodine care au rolul de a da naștere la copii și a avea grijă de familie. Ele trebuie să aibă posibilitatea de a se afirma egal în orice domeniu, iar obligațiile familiale să le împartă cu partenerul.

Acestea reprezintă modele sociale de comportament, bazate pe prejudecăți în bază de gen.

TRAFICUL DE FEMEI

Autoritățile trebuie să apere femeile de trafic și exploatare sexuală. Femeile trebuie să denunțe orice tentativă de trafic sau exploatare sexuală.

* **112** este numărul unic pentru apelurile de urgență care funcționează în regim non-stop și poate fi apelat gratuit de pe telefonul fix și mobil.

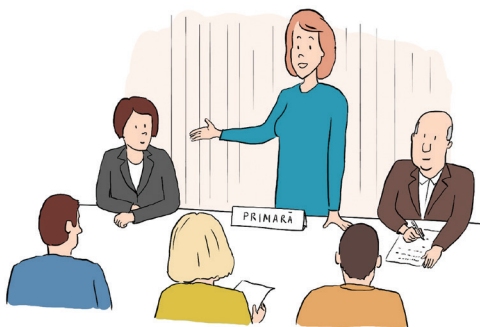
EXEMPLU:

Cristina a fost impusă să presteze servicii sexuale contrar voinței sale. Aceasta este o încălcare a drepturilor Cristinei. Poliția, procuratura și instanța de judecată sunt obligate să investigheze cazul, să atragă la răspundere persoanele vinovate, să asigure protecția imediată a Cristinei.

Autoritățile sunt obligate să compenseze prejudiciile Cristinei și să acționeze imediat.

VIAȚĂ POLITICĂ ȘI PUBLICĂ

Femeile trebuie să beneficieze de posibilitatea de a vota la orice tip de alegeri și de a fi alese în poziții de conducere, în primărie, consiliu raional, parlament, guvern, asociații obștești și orice alte instituții, fără niciun fel de obstacole.

EXEMPLU:

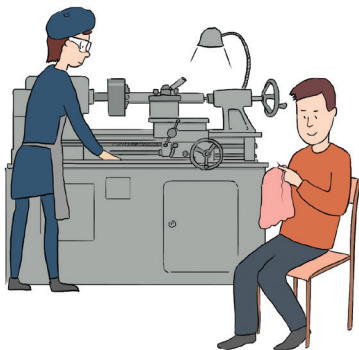
Lucia își dorește să candideze la alegerile locale pentru funcția de consilieră. Chiar dacă Lucia locuiește toată viața în sat și cunoaște specificul și problemele acestuia, ea nu poate obține suportul niciunui partid politic din motiv că toată viața s-a ocupat de gospodărie și familie și nu are experiența necesară.

Aceasta reprezintă o încălcare a drepturilor femeilor, iar formațiunile politice sunt obligate să promoveze femeile pe listele electorale.

EDUCAȚIE

Femeile și fetele au dreptul la educație în aceleași condiții ca băieții și bărbații. Femeile și fetele au dreptul, în special:

- ◆ Să fie primite în orice școală sau universitate și să aibă condiții adecvate în care să studieze;

- ◆ Să studieze aceleași programe ca și bărbații, să fie instruite de profesori la fel de bine calificați și să susțină aceleași probe și examene ca și bărbații;
- ◆ Să obțină o diplomă, certificat sau atestat de studii;
- ◆ Să beneficieze de educație mixtă, să nu fie divizate în bază de gen;
- ◆ Să beneficieze de programe de învățământ și curriculă, care să excludă orice prejudecăți, mai ales legate de rolurile șablon (tradiționale) ale femeii în societate și familie;
- ◆ Să aibă acces egal la burse și alte ajutoare pentru studii;
- ◆ Să participe la instruirii despre planificarea și viața în familie.

EXEMPLU:

Irina își face studiile la o instituție militară. Frecvent lectorii și profesorii fac glume pe seama Irinei, insinuând că femeile nu pot fi militare bune. Colegii o hărțuiesc și îi sugerează că ar trebui să aleagă o meserie potrivită pentru femei.

Discriminarea și hărțuirea femeilor în procesul de învățământ afectează calitatea studiilor și întăresc prejudecățile față de acestea.

MUNCĂ

Femeile au dreptul la muncă, în condiții egale cu bărbații. Statul este obligat să asigure acest drept, în special:

- ◆ Să nu admită ca procesul de angajare să fie afectat de prejudecăți, precum că femeia este mai slabă, mai puțin capabilă, nu poate lua decizii importante sau că este mai puțin eficientă din cauza sarcinii sau copiilor;
- ◆ Să asigure femeilor dreptul de a-și alege singure unde să lucreze și cu ce să se ocupe;
- ◆ Să asigure că femeile, pentru lucrul realizat, vor primi aceleași salarii ca și bărbații, dar și alte avantaje, precum bonusuri, avansare în funcție, etc.;
- ◆ Să asigure femeilor pensii și ajutor social, inclusiv în caz de boală sau dizabilitate;
- ◆ Să ia măsuri ca femeile să nu fie concediate sau sancționate pentru naștere sau maternitate;
- ◆ Să asigure că vor fi plătite concediile de maternitate, iar locul de muncă va fi păstrat;

- ◆ Să încurajeze bărbații să se implice activ în îngrijirea copiilor, inclusiv prin asigurarea concediilor paternale plătite;
- ◆ Să creeze suficiente locuri în creșe și grădinițe pentru ca femeile să-și poată continua activitatea profesională și să poată participa activ în diferite activități publice.

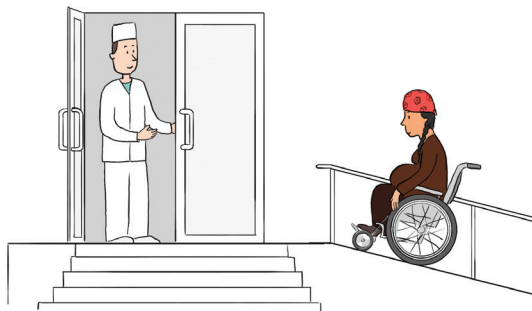
EXEMPLU:

Maria a aplicat pentru postul de ingineră șefă la o întreprindere de textile. Chiar dacă a trecut toate probele și are experiența necesară, ea nu a fost angajată, iar întreprinderea a extins termenul de selecție. Reprezentanții companiei i-au explicat Mariei că nu a fost selectată, din motiv că postul de muncă necesită activitate peste program, uneori în regim de noapte, iar biroul se află într-o zonă industrială, departe de oraș. Din acest motiv, fiind mamă și soție, angajatorul consideră că Maria nu va putea face față condițiilor de lucru.

Realizarea sarcinilor de lucru nu trebuie asociată cu rolurile sociale ale femeii și, respectiv, cu prejudecățile în bază de gen.

SĂNĂTATE

Femeile au dreptul la servicii medicale calitative, inclusiv în ceea ce ține de planificarea copiilor și sarcină. Femeile trebuie să aibă ajutor până la sarcină, în timpul acesteia și după naștere prin servicii gratuite, mai ales în ceea ce privește controalele și examenele medicale, medicamentele și regimul alimentar sănătos.

EXEMPLU:

Olga este însărcinată. Ea s-a adresat la medicul de familie pentru asistență medicală în timpul sarcinii. Medicul a refuzat să-i ofere asistență din motiv că Olga este casnică și nu are asigurare medicală obligatorie.

Statul este obligat să asigure servicii medicale de calitate pentru femei. Femeile gravide au dreptul la servicii medicale gratuite.

VIAȚA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ

Femeile trebuie să aibă posibilitatea de a primi, în condiții egale cu bărbații, credite și alte tipuri de împrumuturi. Activitățile culturale și sportive trebuie să fie în egală măsură accesibile bărbaților și femeilor.

EXEMPLU:

Alina a divorțat recent. Până la divorț, ea s-a ocupat de gospodărie, iar soțul a asigurat financiar familia. Ea încearcă să deschidă o afacere proprie, însă nu poate obține niciun împrumut sau credit. Toate companiile de finanțare motivează că ea nu are venituri stabile, post de muncă sau bunuri agonisite.

Aceasta reprezintă o discriminare a femeii în cadrul distribuției rolurilor în familie. Această situație a dus la limitarea accesului femeii la resursele financiare.

FEMEILE DIN ZONELE RURALE

Femeile din zonele rurale au un rol important în viața de familie și întreținerea acesteia. Femeile au dreptul să participe activ la dezvoltarea localității de baștină, conducerea și organizarea acesteia.

Calitatea condițiilor de trai ale femeilor din zonele rurale trebuie să fie egale, mai ales ce ține de acces la apă, canalizare, electricitate, transport și locuințe.

EXEMPLU:

Victoria s-a născut și locuiește în sat. După ce a aflat că este însărcinată, ea a mers la punctul medical din localitate pentru a beneficia de servicii medicale pe perioada sarcinii, însă medicul i-a explicat că el nu poate presta toate serviciile necesare și Victoria trebuie să se deplaseze în oraș, care se află la 70 km distanță.

Statul este obligat să asigure servicii medicale calitative în zonele rurale.

EGALITATEA ÎN FAȚA LEGII

Femeile sunt egale cu bărbații în fața legii. Ele pot decide singure asupra modului cum își folosesc banii și bunurile și pot semna orice acte. Legile sau alte acte care limitează femeile în fața legii sunt considerate nule.

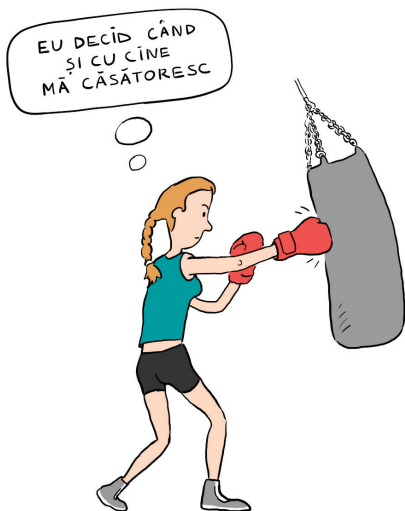
EXEMPLU:

Doina este căsătorită cu un cetățean al altui stat. Doina dorește ca copilul lor să fie înregistrat ca cetățean al Republicii Moldova, în timp ce soțul ei o obligă să accepte pentru copil, cetățenia statului său. El îi explică Doinei că în statul lor femeile nu pot să decidă care va fi cetățenia copilului, acest drept aparținând bărbatului.

Femeile au drepturi egale cu ale bărbaților, indiferent de țara în care se află, iar orice limitare a drepturilor acestora este contrară prevederilor CEDAW.

CĂSĂTORIA

Femeile sunt egale cu bărbații în relațiile familiale și de căsătorie și libere să decidă singure dacă vor să se căsătorească, cu cine vor să se căsătorească și ce nume de familie să poarte.

În familie, bărbații și femeile au aceleași obligații, inclusiv în ceea ce privește creșterea și educarea copiilor.

Femeile au dreptul să decidă liber când și câți copii să nască.

Toate bunurile, inclusiv banii, care sunt agonisiți în timpul căsătoriei aparțin în mod egal ambilor soți.

Femeile au drepturi egale și pot folosi liber locuința, mașina și alte bunuri comune. Femeile au dreptul de a gestiona liber banii și a moșteni proprietăți.

Nicio femeie nu poate fi obligată să se căsătorească forțat sau să aleagă un anumit partener de viață. La moment, în Moldova, în conformitate cu legile existente, sunt luate măsuri pentru evitarea căsătoriilor între copii și e fixată vârsta minimă de căsătorie de 18 ani.

EXEMPLU:

Stela este elevă în clasa a opta și este dintr-o familie romă. Ea este pasionată de box și visează să devină campioană mondială. Conform tradițiilor române, surorile ei s-au căsătorit foarte devreme și au abandonat școala și sportul pe care îl practicau. Stela respectă tradițiile, dar este categoric împotriva abandonului școlar și mariajului timpuriu.

Femeile au dreptul să decidă dacă, când și cu cine să se căsătorească.

Convenția asupra Eliminării Tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor, sau CEDAW, este un instrument juridic internațional care solicită statelor să elimine discriminarea împotriva femeilor în toate domeniile și să promoveze drepturile egale ale femeilor. **CEDAW este adesea descrisă ca un act legislativ internațional privind drepturile femeilor.** Națiunile Unite au adoptat CEDAW la 18 decembrie 1979. Începând cu 2016, **189 de state au ratificat CEDAW.**

Articolul 1. Definiția Discriminării față de Femei și Fete: Discriminarea față de femei și fete înseamnă un tratament diferit comparativ cu bărbații și băieții care le împiedică să se bucure de drepturile omului. Aceasta include atât discriminarea directă, cât și cea indirectă.

Articolul 2. Obligațiile de eliminare a discriminării: Statele părți sunt obligate să întreprindă măsuri pentru a pune capăt discriminării împotriva femeilor și fetelor în toate formele sale, prin stabilirea legilor și politicilor pentru protecția femeilor și fetelor împotriva discriminării și prin includerea principiului egalității în constituții și alte legi naționale.

* Reprodus în baza versiunii CEDAW pentru tineri elaborată de către Cartierul General UN Women din New York.

Articolul 3. Măsuri adecvate: Statele părți vor întreprinde toate măsurile necesare pentru a garanta faptul că femeile și fetele pot să se bucure de drepturile omului și de libertățile fundamentale în orice aspect al societății.

Articolul 4. Măsuri speciale temporare: Statele părți vor adopta măsuri speciale temporare pentru accelerarea progresului spre egalitatea de gen și combaterea discriminării femeilor și fetelor.

Articolul 5. Stereotipurile de gen: Statele părți vor lua măsurile necesare pentru a schimba stereotipurile de gen negative despre femei și fete și bărbați și băieții care perpetuează discriminarea și limitează oportunitățile femeilor și fetelor de a-și realiza întregul potențial.

Articolul 6. Traficul și exploatarea prostituției: Statele părți vor reprimă exploatarea prostituției și traficului de femei și fete.

Articolul 7. Viața politică și publică: Statele părți vor elimina discriminarea femeilor și a fetelor în viața politică și publică.

Articolul 8. Participarea la nivel internațional: Statele părți vor asigura faptul că femeile și fetele au drepturi egale de reprezentare a țării lor la nivel internațional și de a participa la activitatea organizațiilor internaționale.

Articolul 9. Cetățenia/Naționalitatea: Statele părți vor acorda femeilor drepturi egale cu cele ale bărbaților în ceea ce privește dobândirea, păstrarea sau schimbarea cetățeniei sale și a cetățeniei copiilor lor. Statele vor permite femeilor să-și transmită cetățenia soților săi străini pe o bază egală cu cea a bărbaților.

Articolul 10. Educația: Statele părți vor pune capăt discriminării femeilor și fetelor și vor asigura drepturi egale în educație.

Articolul 11. Ocuparea forței de muncă: Statele părți vor elimina discriminarea față de femei în domeniul angajării în muncă, inclusiv asigurând oportunități egale de alegere a profesiei și de a primi salariu egal pentru munca de o valoare egală.

Articolul 12. Ocrotirea sănătății și planificarea familială: Statele părți vor garanta accesul egal la asistența medicală și vor asigura faptul că femeile și fetele nu sunt discriminate în domeniul ocrotirii sănătății și că au acces la serviciile de planificare a familiei și de sănătate a reproducerii.

Articolul 13. Viața economică și socială: Statele părți vor elimina discriminarea femeilor și a fetelor în viața economică și socială.

Articolul 14. Femeile și fetele din mediul rural: Statele părți vor ține cont de problemele specifice și rolul important pe care îl au femeile și fetele din mediul rural în supraviețuirea familiilor lor.

Articolul 15. Egalitatea în fața legii: Statele părți vor garanta femeilor și fetelor egalitatea cu bărbații și băieții în fața legii, inclusiv accesul egal la consiliere, servicii și resurse juridice.

Articolul 16. Căsătoria și viața de familie: Statele părți vor elimina discriminarea femeilor în căsătorie și raporturile de familie. Statele vor asigura faptul că femeile au drepturi egale cu cele ale bărbaților în ce privește încheierea unei căsătorii și alegerea liberă a soțului precum și orice chestiune legată de nașterea, adopția și creșterea copiilor. Căsătoria unui copil nu are nici-un efect juridic, iar țările ar trebui să întreprindă măsuri pentru stabilirea unei vârste minime pentru căsătorie.

Articolele 17-22. Aceste articole detaliază modul în care activează Comitetul CEDAW, inclusiv rolul acestuia în monitorizarea implementării CEDAW în țările care au ratificat CEDAW.

Articolele 23-30. Aceste articole se referă la administrarea CEDAW.

Protocolul Opțional. Protocolul Opțional introduce mecanisme suplimentare pentru implementarea CEDAW, inclusiv o procedură de anchetă adresată Comitetului CEDAW pentru abordarea încălcărilor sistematice și o modalitate pentru femei și fete de a prezenta plângerile direct la Comitetul CEDAW, dacă acestea consideră că drepturile lor protejate de CEDAW sunt încălcate.

În Republica Moldova există mai multe organizații care oferă suport în cazuri de discriminare și violență de gen. Pentru mai multe detalii, contactați:

Asociația „Promo-LEX”
bd. Ștefan cel Mare, Nr. 127,
Chișinău, Republica Moldova
Tel.: + 373 22 450024

Entitatea Națiunilor Unite
pentru Egalitatea de Gen și
Abilitarea Femeilor (UN Women)
131, 31 August 1989, MD-2012
Chișinău, Republica Moldova

